

Kovács Karolina Eszter PhD, Szigeti Fruzsina, Dan Beáta

Debreceni Egyetem, Nevelés- és Művelődéstudományi Intézet

1. Egészséggel kapcsolatos attitűdök

Az egyre növekvő fizikai inaktivitás és az egészségkárosító magatartásformák magas arányai okán az egészségtudatos magatartás kérdése a felsőoktatási színtereken is kiemelkedő jelentőséggel bír. Egyértelmű, hogy a felsőoktatási intézmény szerepe kiemelkedő a fiatalok iskolai végzettsége szempontjából, ezen túlmenően azonban az egészségre gyakorolt hatásokat is szükséges megemlíteni. Korábbi kutatások alapján szoros és pozitív kapcsolat feltételezhető az iskolai végzettség és az egészségbeli eredményesség (pl. halálzási arány, önértékelt egészségi állapot vagy más pszichológiai faktorok) között, így az iskolai végzettség közvetlenül és közvetve befolyásolja, vegyük például a szocio-ökonomiai és családi körülmények, a munkavégzés kockázati tényezői, az orvosi ellátáshoz való hozzáférés és az egészségügyi ismeretek, személyiségjegyek) (Vnuk et al. 2017; Pusztai et al. 2017). Ezen túlmenően az intézmény és hallgatói együttesen értelmező közösséget hoznak létre (Pusztai 2015), és ez jelentős mind a tanulmányi eredmények, mind az egészségtudatosság vonatkozásában (Moore et al. 2016).

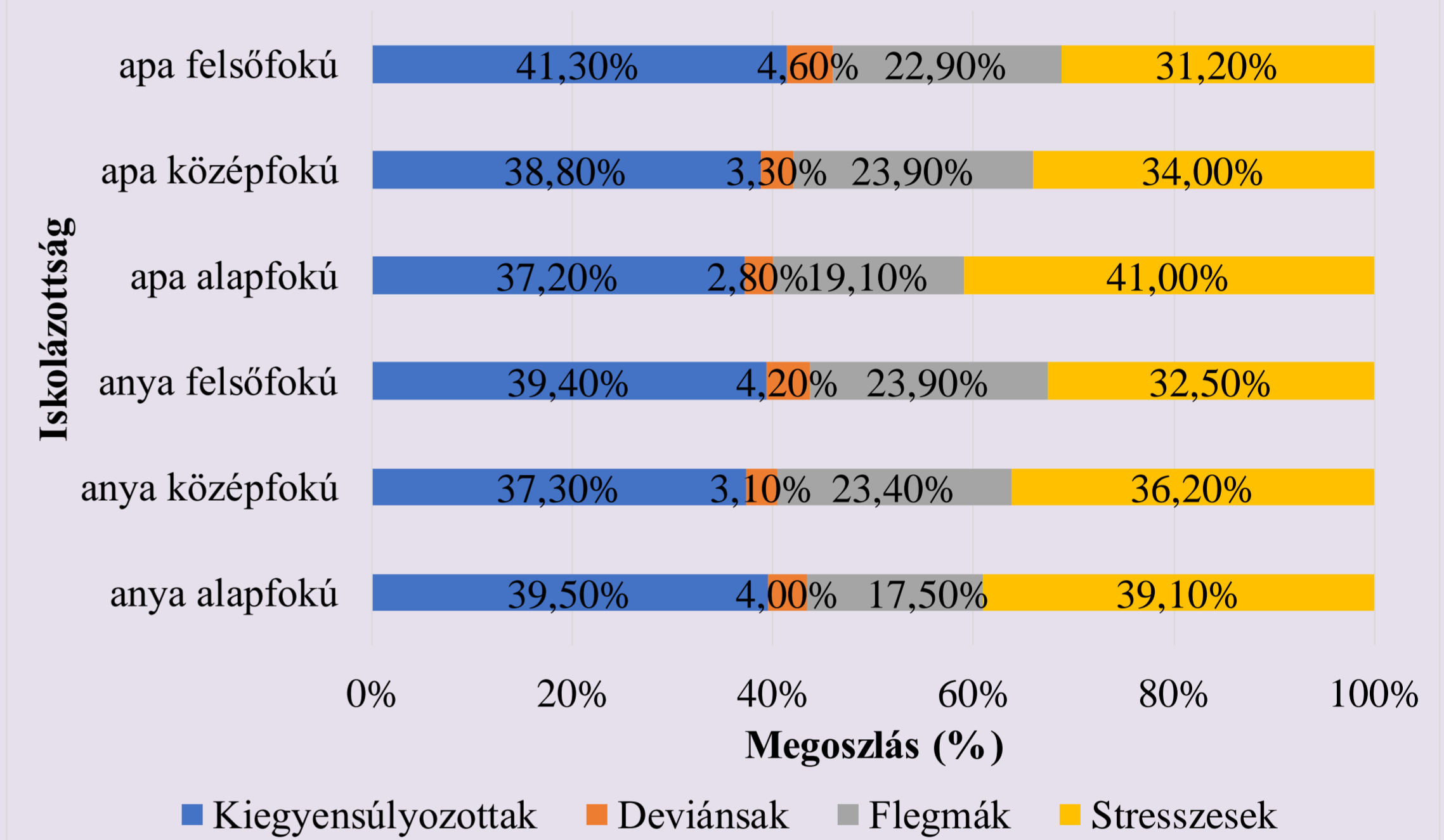
		Mi az Ön neme?		Összesen
		Férfi	Nő	
Kiegyensúlyozottak	N	210	615	825
	%	32,90%	41,20%	38,70%
Deviánsak	N	45	35	80
	%	7,10%	2,30%	3,80%
Flegmák	N	195	269	464
	%	30,60%	18,00%	21,80%
Stresszesek	N	188	575	763
	%	29,50%	38,50%	35,80%
Összesen	N	638	1494	2132
	%	100,00%	100,00%	100,00%

1. táblázat: Nemek alakulása a tanulmányi és a nem tanulmányi eredményesség tényezői mentén kialakított hallgatói klaszterekben (PERSIST 2019)

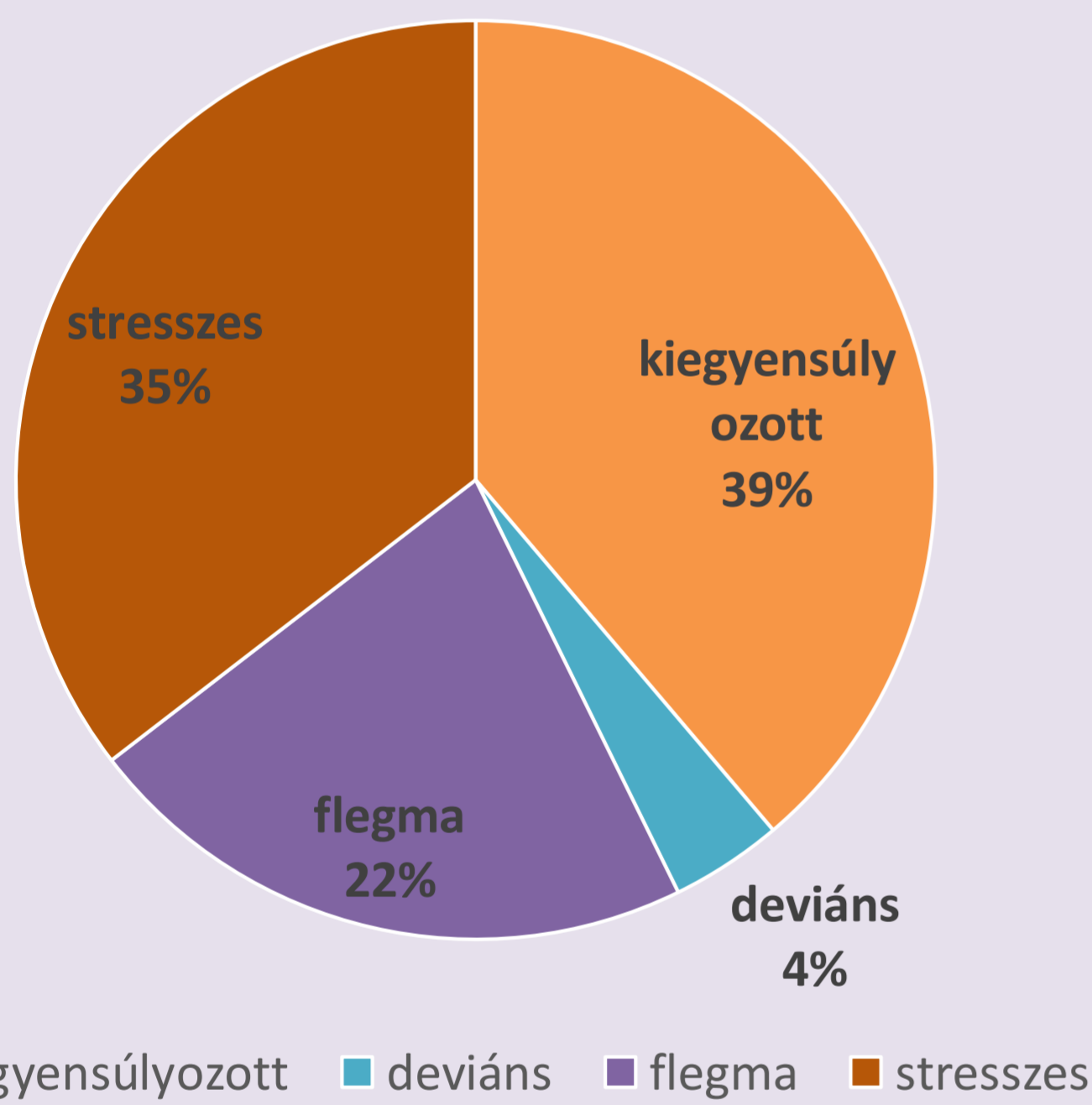
3. Eredmények

Mintánkban 70,1% nő volt és 29,9% férfi, ami összhangban van a felsőoktatás elnöiesedésével (Fényes 2010). a nők körében felülreprezentáltak a kiegyensúlyozottak, vagyis a nőknél nagyobb arányban jelenik meg a kiegyensúlyozottság. A deviáns klasztertagság aránya a legalacsonyabb mind a férfiak, mind a nők körében, ugyanakkor a kiegyensúlyozottakkal ellentétben itt nem a nők, hanem a férfiak jelennek meg nagyobb arányban. A válaszadó férfi hallgatók 7,1%-a, a nők 2,3%-a tartozik a deviánsak közé. A stresszes klasztertagság egyértelműen a nőkre jellemző, míg a flegma hallgatói csoportba tartozás a férfiakra ($p \leq 0,05$).

A diplomás anyák gyermekei leginkább a kiegyensúlyozottak közé tartoznak, ugyanakkor az alacsony iskolai végzettségű anyák gyermekeinél a stresszesek aránya a legmagasabb. Az alacsony végzettségű apák gyermekei között legalacsonyabb a kiegyensúlyozottak aránya, a felsőfokú végzettségű apák gyermekeire jellemző leginkább a deviáns klaszterbe tartozás, ugyanakkor körükben a legmagasabb a kiegyensúlyozottak aránya is. Igaznak bizonyult tehát az a feltételezésünk, hogy a magas iskolázottságú szülők gyermekei a kiegyensúlyozottak körében dominálnak ($p \leq 0,05$).

2. ábra: Az anya és az apa iskolázottsága a tanulmányi és a nem tanulmányi eredményesség tényezői mentén kialakított hallgatói klaszterekben (PERSIST 2019)

1. ábra: A tanulmányi és a nem tanulmányi eredményesség tényezői mentén kialakított hallgatói klaszterek (PERSIST 2019)

2. A kutatás bemutatása

Kutatásunkban a PERSIST 2019 adatbázist használjuk. A kutatás kvantitatív kutatás volt, ami Magyarországi keleti régiójának felsőoktatási intézményeiben, valamint Szlovákia, Románia, Ukrajna és Szerbia felsőoktatási intézményeiben folyt. A magyarországi minta (N=1034) kvótás, a karokra, a képzés területére, valamint a finanszírozási formára reprezentatív. A határon túli intézményekben valószínűségi mintavétel történt (N=1165). A mintába elsősorban nappali munkarendű másodéves BA/BSc képzéses és másod- vagy harmadéves osztatlan képzésben résztvevő hallgatók kerültek, azonban az alacsony hallgatólétszámú képzések esetén a felsőbb évfolyamok hallgatói is bekapcsolódtak a válaszadásba.

Kutatásunkban azt térképeztük fel, milyen hallgatói klasztercsoportok azonosíthatók az objektív és szubjektív egészségtudatossági faktorok, valamint a perzisztencia mentén, majd ezek tulajdonságainak feltérképezésére vállalkoztunk szocio-demográfiai sajátosságuk alapján. Feltételezzük, hogy több, egymástól jól elkülöníthető hallgatói csoportok mutathatók ki, amelyekben az objektív és szubjektív egészségtudatosság, valamint a tanulmányi perzisztencia jelentősen eltérő irányúval és súllyal van jelen. Feltételezzük továbbá, hogy a klasztertagságokban jelentős különbségek állnak fenn az egyes szocio-demográfiai változók alapján, különös tekintettel a nemre, a szülők iskolai végzettségére, a 14 éves-kori településtípusra, az önminősített vallásosságra és a származási országra.

A poszter a 123847 számú projekt a Nemzeti Kutatási Fejlesztési és Innovációs Alapból biztosított támogatással, a K17 pályázati program finanszírozásában valósult meg.

A deviánsak aránya a nagyvárosból származóknál a legmagasabb (5,3%), a flegma klasztertagság a kisvárosiaknál dominál (24,8%). A stresszes hallgatók megjelenése az egyes településtípusokban közel azonos. A legkisebb településtípusból származó hallgatók 37,8%-a, a nagyvárosiak 35%-a és a kisvárosiak 33,9%-a stresszes. A legjobb helyzetben a faluból és községből érkezők vannak, ugyanis esetükben a legmagasabb a kiegyensúlyozottak aránya, s körükben a legalacsonyabb a deviánsak és a flegmák előfordulása.

Szembetűnő, hogy míg Magyarországon a flegmák vannak felülreprezentálva, addig az ukrainai hallgatók körében a kiegyensúlyozottak aránya a legmagasabb. A kiegyensúlyozott klasztertagság az ukrainai intézményekben volt a legmagasabb, a flegma klasztertagság a szerbiai intézményekben, a stresszes és deviáns klasztertagság pedig a szlovákiai intézményben. Szükséges azonban megemlíteni, hogy egyes cellákban igen kicsi az elemszám.

4. Konklúzió

Mindent összevetve hipotéziseink tehát beigazolódtak. A vártak megfelelően több, szám szerint négy, egymástól jól elkülöníthető hallgatói csoport volt elkülöníthető, amelyben az egyes objektív és szubjektív egészségtudatossági elemek és a tanulmányi perzisztencia eltérő irányokat és szerepeket ölt fel. Látható továbbá, hogy az egyes szocio-demográfiai vetületekben is jelentős különbségek állnak fenn a klasztertagságokban, amely változók a klasztercsoportokba kerülés prediktív faktoraiként lehetnek jelen.

Jelen kutatás eredményei segítenek megérteni a tanulói egészségtudatossági tulajdonságok közötti összefüggéseket és azok tanulói szintű csoportosulásának tendenciáit. A korábbi hazai eredmények alapján egy együttjárás tendencia mutatkozik az egyes klaszterek mintázatát tekintve, amelyek alapján a különböző klasztertagságok meglehetősen eltérő mintákon is feltételezhető. A klaszterekre jellemző sajátosságok alapján következtethetünk a nem-tanulmányi eredményességi mutatókon túl a tanulmányi eredményességi dimenziókra is, s a tipológiák által a különböző erősségek és gyengeségek feltárás keretében a csoportok fejlesztése könnyebben tervezhetővé és kivitelezhetővé válik.

Hivatkozásjegyzék:

- Moore, C., Westwater-Wood, S. & Kerry, R. (2016). Academic performance and perception of learning following a peer coaching teaching and assessment strategy. *Advances in Health Science Education*, 21(1), 121–130.
- Pusztai G. (2015). *Pathways to Success in Higher Education: rethinking the social capital theory in the light of institutional diversity*. Frankfurt am Main, Peter Lang.
- Pusztai G., Kovács K. E., Kovács K., & Nagy B. E. (2018). The effect of campus environment on students' health behaviour in four Central European countries. *Journal of Social Research And Policy*, 8(2), 1-14.
- Vnuk, A. K., Wearn, A., & Rees, C. E. (2017). The influence of students' gender on equity in Peer Physical Examination: a qualitative study. *Advances in Health Science Education*, 22(3), 653-665.